

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»
(назва факультету)

Кафедра монументального живопису
(повна назва кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломної роботи бакалавра _____
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: **ЖИВОПИСНИЙ ТВІР ДЛЯ КУЛЬТУРНОГО ЦЕНТРУ У
М. ХАРКІВ НА ТЕМУ «КІМНАТА В БУРШТИНІ ЧАСУ»**

Виконав: студент 4 курсу,
спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та
реставрація» _____
(шифр і назва спеціальності)

ОПП «Стріт-арт і монументальне мистецтво» _____
(назва освітньо-професійної програми)

_____ Євгенія ГАПОНОВА
(ім'я та прізвище)

Керівник _____ проф. Євген КОТЛЯР _____
(ім'я та прізвище)

Рецензент _____ проф. Марія КОВАЛЬОВА _____
(ім'я та прізвище)

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»

Кафедра монументального живопису / денна форма навчання

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

Галузь знань

Спеціальність

ОПП «Стріт-арт і монументальне мистецтво»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри монументального живопису

Є.О. Котляр

“” 1 травня 2026 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Євгенія Гапонова

1. Тема проекту: Живописний твір для культурного центру у м. Харків на тему «Дороги, які не обирали»

керівник проекту (роботи) Котляр Євген Олександрович, кандидат мистецтвознавства, професор, зав. кафедри монументального живопису ХДАДМ

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ХДАДМ № 106-ОС від 01 травня 2026 р.

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 8 червня 2026 р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи): Зібраний підготовчий матеріал під час переддипломної практики

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- *Обґрунтування актуальності теми;*
- *Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів;*
- *Аналіз аналогів;*
- *Розробка авторської концепції рішення теми;*
- *Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;*
- *Художньо-технологічні засоби виконання твору;*
- *Висновки;*
- *Список літератури;*
- *Ілюстративні матеріали.*

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): форескіз, проектна частина (вигляд твору в об'єкті, живописний твір (з трьох полотен), загальний розмір 120 x 240 см.)

6. Дата видачі завдання 1 лютого 2026 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	<i>Затвердження теми дипломної роботи</i>	<i>Травень</i>	ок
2	<i>Аналіз аналогів</i>	<i>Травень</i>	ок
3	<i>Розробка авторської концепції рішення теми</i>	<i>Травень</i>	ок
4	<i>Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;</i>	<i>Травень</i>	ок
5	<i>Затвердження ескізів рішення теми</i>	<i>Травень</i>	ок
6	<i>Систематизація інформації до пояснювальної записки</i>	<i>Травень</i>	ок
7	<i>Виконання оригіналів дипломної роботи</i>	<i>Травень-червень</i>	ок
8	<i>Оформлення пояснювальної записки та дипломної роботи</i>	<i>Травень-червень</i>	ок
9	<i>Захист дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	ок

Студент

Світлана ГАПОНОВА

Керівник проекту (роботи) Свєген КОТЛЯР

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ.....	2
ЗМІСТ.....	4
ВСТУП.....	5
КОНЦЕПЦІЯ РОБОТИ.....	7
РОЗБІР ОБ'ЄКТА.....	9
ЗБІР МАТЕРІАЛУ.....	10
РОБОТА З АНАЛОГАМИ.....	12
СЦЕНАРІЙ РОБОТИ.....	15
КОМПОЗИЦІЙНЕ, СТИЛЬОВЕ ТА ТЕХНІЧНЕ РІШЕННЯ.....	17
СКЛАД ПРОЄКТУ.....	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	20
АЛЬБОМ ІЛЮСТРАЦІЙ.....	23

ВСТУП

Монументальне мистецтво – не лише спосіб естетичного сприйняття реальності, а й інструмент збереження суспільною пам'яттю емоційного досвіду та народних переживань. У контексті кризового періоду творчість набуває особливого значення, стаючи формою пошуку внутрішньої опори, переосмислення та гострого реагування на зміни в суспільстві. Мистецтво в цих умовах не лише засіб особистої рефлексії, а й форма свідчення. Воно фіксує події війни, зберігає пам'ять про людські втрати та воєнні злочини й не дозволяє з часом розмити межу між допустимим і неприйнятним. Художній твір стає своєрідним документом епохи, що нагадує про ціну людського життя та допомагає суспільству осмислювати минуле, щоб не допустити трагедій у майбутньому. Соціальна травма та громадське потрясіння змушують митців шукати нові способи висловитися, відходити від звичних форм й звертатися до інших засобів виразності, здатних передати гіркий досвід, який важко відтворити існуючими засобами класичної фігуративності. Через композицію, ритм, символіку та колір творчість здатна формувати емоційний зв'язок між твором і глядачем, звертати увагу на болючі соціальні питання та сприяти їх осмисленню у суспільстві. Тож мистецтво перетворює наш досвід на символи, які можна зрозуміти та побачити наяву, щоб інтегрувати його в культурну пам'ять міста.

Соціально-історичний підхід:

Соціально-історичний підхід розглядає монументальне мистецтво як спосіб зафіксувати історичні події та зміни у громадських настроях в умовах міста. У цьому контексті мурали показують, чим живе наш час, що хвилює людей, емоційний клімат та суспільні конфлікти, які змінюються під впливом політичних і культурних процесів. В умовах війни мистецтво набуває особливого значення як форма збереження колективної пам'яті про пережите безладдя, людські втрати, героїзм, цінність життя та досвід суспільства. У

підсумку, такий підхід акцентує увагу на динамічному зв'язку між мистецтвом, народом і соціально-політичним становищем країни.

Естетичний підхід:

Орієнтований на створення художньої виразності, гармоній кольору та композиції. Такий підхід може поєднувати як абстрактні, так і фігуративні образи. Створює атмосферу, яка відгукується в людях певними асоціаціями, настроями та естетичним сприйняттям навколишнього середовища. У результаті монументальний живопис стає важливим засобом художнього оформлення міста, надаючи йому індивідуальності та характер.

Символічний підхід:

Символічний підхід монументального живопису можна розглядати як систему: образи, знаки, емоції та ідеї, через які передають прикриту суть. У цьому контексті окремі кольори, форми або елементи можуть мати приховані значення, асоціації чи виступати метафорами суспільних явищ. Символізм підкреслює здатність монументального мистецтва формувати багаторівневий візуальний зміст і зв'язок з аудиторією.

КОНЦЕПЦІЯ РОБОТИ

«Ніхто начебто не хоче війни, аж раптом вона вже тут. Ми не хотіли воювати, інші твердять те саме, а проте вже пів світу воює.»

Еріх Марія Ремарк

Панно «Дороги, які ми не обирали» – це розповідь про те, як війна змушує людей робити вибір, якого вони ніколи не хотіли. Війна тут – це не просто щось із підручників історії, а особиста біда, яка перевертає розуміння світу. Вона змушує людей існувати в постійній напрузі, коли кожен наступний день – страх, невідомість та необхідність пристосовуватися до нових умов. Коли звичне життя перестає існувати, а майбутнє туманне, невизначене. У такі моменти людина втрачає відчуття стабільності та контролю над власним життям, а в минулому буденні речі стають ціннішими за все. Отже, найголовніше тут – це люди, чиє життя розірвано на шматки втратами, розлуками і щоденною боротьбою за виживання.

Кожна постать на картині – це окрема історія, в якій купа болю та страху, але разом з тим – неймовірна сила духу. Це люди, які були змушені залишити свої домівки, міста, звичне життя, обираючи шлях невідомості за для безпеки. Це ті, хто живе під постійною загрозою, ховається, але продовжує існувати і робити все що в силах, щоб забезпечити захист оточуючих. Навіть у стані постійної тривоги люди намагаються підтримувати одне одного і зберігати людяність. Саме ця здатність не втрачати співчуття й внутрішню силу стає однією з найважливіших в умовах війни.

І водночас – це обра́зи дітей, чиє дитинство проходить за завісою страху, втрат і зовсім не дитячих випробувань, що, на жаль, назавжди змінить їх сприйняття світу. Вони підсилюють емоційне напруження композиції та не дають забути наскільки глибоку рану війна залишає на майбутніх поколіннях.

Я хочу, щоб ця робота змусила зупинитися і подумати про те, що відбувається навколо, адже найстрашніше у війні – вона руйнує твоє розуміння того, що таке нормальне життя. Людина поступово звикає до постійної небезпеки, сирен, втрат і невизначеності, хоча насправді здавалося, що до цього неможливо звикнути повною мірою. Саме тому робота звертається не лише до теми війни як події, а й до внутрішнього стану людини.

Завдяки розташуванню фігур, ритмів і використаних кольорів, виникає особливий емоційний настрій, простір, у якому глядач може відчувати крихкість людського життя та важливість збереження людяності навіть у такі страшні періоди.

РОЗБІР ОБ'ЄКТА

Художній твір створено спеціально для експонування у культурному центрі Харкова. Сучасний інтер'єр художньої галереї або музею де стіни мають загальний розмір 2×4 м, а габарити панно відповідають розміру $1,2 \times 2,4$ м, прямокутної форми.

Галерейний простір відкритого планування складається з центрального залу, який переходить у сусідні приміщення через широкі коридори. Зал витягнутий, прямокутний, із високими стелями, що формують виразну геометрію простору. Інтер'єр вирішений у мінімалістичному стилі: простір залишається відкритим, без зайвих декоративних деталей. У приміщенні достаток природного світла, яке потрапляє через стельові вікна. Додаткове освітлення створюють спрямовані світильники, розташовані на стелі, для акценту на окремих художніх роботах. Вся увага зосереджена на творах мистецтва. Підлога – світлий паркет, створює додатковий затишок. У центрі залу розташовані прості дерев'яні лавки без спинок. Панно розміщене з відступом від верхньої та нижньої межі стіни, присутня рамка.

ЗБІР МАТЕРІАЛУ

Для формування концепції та визначення ключових мотивів композиції було досліджено тему війни, вимушеної міграції та психологічного стану людини в небезпечних умовах. Значна частина роботи присвячена експертизі сучасного образотворчого мистецтва, аналізу філософських аспектів та розгляду медіа, зокрема пропаганди. Підґрунтям для створення твору стало вивчення обраних джерел та пошук символічних образів. Це дозволило об'єднати окремі смислові компоненти в узагальнену систему.

Робота виконана в реалістичному стилі з елементами символізму та метафори.

Біла лілія символізує чистоту, духовність і надію. У контексті роботи вона має подвійне значення: з одного боку, уособлює дитячу невинність та початок шляху, з іншого – нагадує про крихкість життя та пам'ять про загиблих.

Перли на дитині є символом чистоти і духовної цінності. Водночас вони підкреслюють вразливість дитинства під час війни.

Шинель загиблого батька, накинута на іграшкового ведмедика, символізує втрату, відсутність та незворотність наслідків війни. Вона уособлює руйнування звичного світу дитини і її передчасне зіткнення з дорослим лихом.

Жінки за столом, побудовані за принципом іконографії «Трійці», символізують єдність, жертовність і духовний зв'язок. Вони втілюють образ українських жінок, на плечах яких лежить збереження родини, пам'яті та внутрішньої стійкості під час війни.

Зруйнований театр Маріуполя є символом трагедії мирних жителів і знищення національної культури. Він виступає у вигляді втраченого відчуття безпеки та жорстокості російських окупантів.

Арка, утворена постатями українських жінок і військовослужбовця ЗСУ, має символічне значення захисту та опори. Подібно до атлантів, вони підтримують композицію, уособлюючи силу українського народу.

Свічка, що горить на столі, символізує пам'ять і надію. Її світло стає знаком духовної присутності тих, кого вже немає поруч.

Розп'яття на стіні виступає символом жертвності, страждання та духовної підтримки. Воно нагадує про здатність людини зберігати віру навіть у найважчі моменти життя.

Композиція являє собою інтерпретацію дороги як символу людської долі та випробувань, які постають перед людиною в умовах війни. Поєднання реалістичних та символічних образів створює простір, у якому переплітаються біль втрати, досвід вимушеного переселення, пам'ять про загиблих і надія на майбутнє. Через фрагментарну побудову простору, контрастність та взаємодію постатей формується напружена емоційна атмосфера. Вона підкреслює крихкість людського життя, втрату стабільності та водночас внутрішню силу людини.

РОБОТА З АНАЛОГАМИ

У процесі створення дипломної роботи важливим є вивчення творчості художників, чий погляд перегукується з обраною тематикою та концепцією проєкту. Аналіз аналогів дав змогу визначити бажаний художній результат та сформулювати основні етапи для його досягнення. Також глибше зрозуміти особливості образної мови, побудови та художніх засобів для розкриття теми. Крім того, аналіз творів сприяв кращому розумінню ролі автора в сучасному культурному середовищі.

Андрій Шустов (08.08.1963), сучасний художник, який шукає свою власну інтонацію у синтезі конкретного та вигаданого. Особливістю творчості митця є поєднання реальності та уяви, де образи існують на межі примар і дійсності – і усе це в межах одного простору. Значне місце у його роботах займають теми часу, пам'яті, нездійснених мрій і внутрішніх переживань. Його твори нагадують притчі, де кожен елемент має власне смислове навантаження.

Особливий інтерес викликають твори «Літателі», «Нашиноші» та «Хор». У цих роботах художник узагальнює образи людей, наділяючи їх символічним змістом. Відмова від індивідуальності дозволяє зосередити увагу не на конкретних персонажах, а на ідеях, які вони пропагують. Зокрема центральне місце в них займають люди, як колектив, які прагнуть вийти за межі власних обмежень, проте залишаються залежними від обставин. Важливу роль відіграє колір. У більшості робіт переважають холодні та важкі відтінки сірого, синього, чорного, коричневого або зеленого кольорів. Така палітра створює атмосферу напруження, виснаження та тиску ззовні. Водночас яскраві акценти – насичений червоний, зелений або білий, ніби прориваються крізь темряву полотна. Завдяки цьому виникає відчуття прихованої присутності, невідомість мотивів та смути.

Здатність Андрія Шустова поєднувати простоту з глибиною символічного змісту стала однією з причин звернення до його творчості під час пошуку образного рішення для дипломної роботи.

Дейв Маккін (29.12.1963) – британський художник, ілюстратор, фотограф і автор графічних романів. Оскільки сюрреалістичне мистецтво мало глибокий вплив на його творчі ідеї ще з самого початку – відомим він став саме завдяки своєму експериментальному підходу. Пояснити широкий спектр мистецтв Дейва в двох словах практично неможливо. У роботі автор органічно поєднує живопис, колажі, графіку та цифрові технології, використовуючи "емоційну логіку снів", де реальність ніби розпадається на фрагменти, змішуючи емоції з буденністю у дивному, але впізнаваному контексті. Саме завдяки цьому нестандартному трактуванню образів, творчість Дейва Маккіна стала моїм особистим джерелом натхнення.

Одна з найвиразніших ілюстрацій Дейва, створена до роману Федора Достоєвського «Злочин і кара». Художник не прагне буквально відтворювати сюжет твору, натомість зосереджується на психоемоційному стані персонажа та його внутрішній напрузі. Робота сприймається як візуалізація думок, страхів і переживань головного героя, у яких реальність переплітається з тривогою підсвідомості. Його образи – фрагменти сну, галюцинації або уривки пам'яті, які постійно змішуються між собою. Переважають темні, приглушені кольори, серед яких зрідка з'являються яскраві акценти. Вони не створюють відчуття світла чи надії, а сприймаються як тривожні спалахи серед мороку.

Хамід Савкуєв (20.07.1964) – уродженець Казахстану, академік академії мистецтв, художник, чия творчість ґрунтується на поєднанні академічного живопису з загальноприйнятим монументалізмом. Його роботи вирізняються стриманою кольоровою палітрою та виразною пластикою. Герої картин майже ніколи не виглядають безтурботними – їхні обличчя завжди суворі, відчувається витримка і досвід складного життя. Навіть дітей художник наділяє серйозністю. Значне місце у творчості митця займають теми

історичної пам'яті, духовності. Роботи Хаміда Савкуєва цікаві своєю монументальністю та лаконічністю. Узагальнення форм і сталеві стриманість героїв стали орієнтирами у процесі формування художньої концепції роботи.

Дипломна робота «Дороги, які ми не обирали» стала важливим етапом особистісного творчого та професійного розвитку. Проєкт дав можливість не лише навчитися витримці та плануванню робочого часу, а й глибше осмислити обрану тему, дослідити різні підходи вибудови образів теоретично та практично. Це був досвід, який дав змогу сформувати власний підхід та краще зрозуміти особливості побудови простору. Під час створення роботи був використаний принцип поєднання окремих образів і сцен у єдину систему, щоб відобразити різні аспекти спільного українського досвіду, пов'язаного з війною. На цей підхід мене надихнули відомі митці. Кожен елемент виконує змістову функцію та розкриває загальну ідею твору. Важливу роль відіграли узагальнення форми, багатозначність образів, символізм і контраст між людськими долями, а також поєднання різних емоційних станів на одному полотні. Отриманий досвід дозволив краще зрозуміти власні творчі вподобання, удосконалити професійні навички та сформувати стратегію подальшої діяльності як митця.

СЦЕНАРІЙ РОБОТИ

Композиція дипломної роботи «Дороги, які ми не обирали» побудована у форматі триптиха та складається з трьох нерозривно пов'язаних частин. Вони утворюють єдину прямокутну площину, об'єднану спільним змістом. Кожна частина містить окремі сюжетні елементи, які разом розкривають різні грані людського досвіду в умовах війни. У роботі поєднано реалістичні та символічні образи, які акцентують увагу на різноманітті людських доль, пов'язаних зі втратою, вимушеним вибором та боротьбою за майбутнє. Важливу роль у художньому вирішенні твору відіграють контраст масштабів, ритмічне розташування фігур та взаємодія світлих і темних площин, об'єднаних задля підсилення емоційного змісту роботи.

Арка є важливим наскрізним елементом композиції, яка проходить через усі частини триптиха та об'єднує їх однією ідеєю. Вона є символом звичного світу, життя та цінностей, які опинилися під загрозою внаслідок війни. Арку підтримують монументальна постать військового та дві жіночі у вишиванках. Ці фігури не є конкретними персонажами, а скоріше образами людей, які по-своєму протистоять наслідкам війни. Якщо військовий символізує фізичний захист країни, то жіночі образи уособлюють збереження родини, культури, пам'яті та звичного укладу життя.

Центральна частина композиції є ключовою для розуміння твору. Простір будинку – стан між реальністю та страшним сном, де буденність зруйнована, а морок проникає в кожную деталь інтер'єру. У будинку відсутнє світло, освітлений лише свічкою – символом пам'яті, надії та єдності. У центрі композиції за столом зібрані три жіночі постаті, розташовані за принципом іконографії «Трійці». Вони роблять сцену сакральною. Літня мати, дружина та сестра загиблого військового об'єднані спільним горем і переживають момент отримання звістки про його смерть. Сам воїн фізично відсутній у композиції,

проте його присутність відчувається через предмети та реакції персонажів. Особливе значення має постать дівчинки, яка сидить на підлозі поруч із іграшковим ведмедиком, одягненим у батьківський кітель. Через дитячу гру можна побачити бажання доньки повернути батька додому та небажання приймати його втрату. Важливі і деталі інтер'єру: зупинений годинник символізує момент, у який закінчилося звичне життя, розп'яття на стіні нагадує про жертвність і страждання, а білі лілії та перлини виступають символами чистоти та невинності. Загрозливе обличчя за вікном уособлює війну, яка вторглася не лише в простір країни, а й суне носа у приватний світ кожного. Таким чином центральна частина композиції – образ дому, в якому особиста трагедія стає відображенням спільного горя.

Ліва частина композиції присвячена темі вимушеного переселення, міграції та розлуки. Тут зображені жінки та діти, які залишають свої домівки, рятуючись від війни та вирушають у невідомість у пошуках безпечного місця. Їхній шлях – тривога та невизначеність, адже ніхто не знає, чи зможуть вони колись повернутися додому і чи буде їм куди повертатися. Над ними височіють дві жіночі постаті у вишиванках – частина арки. Вони є узагальненим образом українських жінок, які беруть на себе відповідальність за збереження та відновлення того, що залишилось.

Права частина присвячена страху перед смертю та крихкості людського життя під час війни. Подібно до атланта, військовий підтримує арку, яка проходить через увесь триптих і символізує не тільки небо, а й залишки звичного світу, про який ми можемо лише згадувати. Образ вояки нагадує радше пам'ятник або спогад про тих, хто пожертвував власним життям заради інших. Поряд зображено жінку з дітьми, які намагаються врятуватися від обстрілів. Налякані діти підкреслюють вразливість мирного населення перед обличчям війни. На тлі зображено руїни Маріупольського драматичного театру та напис «ДІТИ» – відсилання до трагічних подій війни, що стали символом загибелі і жорстокості російської агресії.

Об'єднувальний мотив – арка, що проходить крізь увесь триптих, і пов'язує окремі сцени в єдину розповідь. Усі частини композиції збираються в одне ціле, зумовлене спільним колористичним та композиційним рішенням. Колірна гама побудована на поєднанні теплих охристих, коричневих і червоних відтінків із холодними сіро-блакитними тонами, які у сполученні створюють складну емоційну напругу. Центральна частина вирізняється найбільшою насиченістю кольору та контрастів, акцентуючи увагу на головний змістовий вузол композиції. Теплі відтінки підкреслюють образ дому, родинного кола та мирного життя, зруйнованого війною. Ліва й права частини вирішені у більш холодній стриманій палітрі, що посилює відчуття тривоги, безвиході та небезпеки. Просторова глибина досягається багатоплановою побудовою, ритмічним чергуванням елементів і контрастом масштабів. Світлотіньова розробка підкреслює ключові образи та посилює драматизм сцен. Поєднання реалістичних образів із монументальними надає твору особливої емоційної виразності.

КОМПОЗИЦІЙНЕ, СТИЛЬОВЕ ТА ТЕХНІЧНЕ РІШЕННЯ

Дипломна робота «Дороги, які ми не обирали» виконана у форматі триптиха. Написана на полотні гуашшю, розміром 120 x 240 см.

Композиційне рішення

Художній твір побудовано за принципом поєднання окремих сюжетних сцен у єдиний простір. Центральна частина – основний смисловий і композиційний акцент твору, навколо якого формується сприйняття інших елементів. Робота багатопланова, контраст масштабів та система діагональних напрямків наявна для створення відчуття руху, нестабільності та безперервного потоку. Важливим об'єднувальним елементом є арка. Вона проходить через увесь триптих і поєднує окремі сцени в єдиний лад та спрямовує погляд глядача крізь увесь простір композиції.

Колористичне рішення

Колірна палітра твору побудована на контрасті теплих і холодних відтінків. Найбільш насиченою є центральна частина, де теплі охристі, коричневі та червоні тони підкреслюють образ дому, родинного затишку, сімейної гармонії та мирного життя, існування якого опинилося під загрозою втрати. Бічні частини вирішені у стриманій холодній палітрі, спрямованій на створення відчуття невизначеності, тривоги та відчаю. Протиставлення кольорів не лише виділяє центр композиції та додає драматизму, а й регулює послідовність візуального сприйняття роботи. Спрямовує увагу глядача між сюжетними епізодами, формуючи логіку читання роботи та її рівноваги.

.Стильове рішення

Робота виконана в реалістичній манері зі зверненням до знакових та узагальнених образів, відповідно індивідуальному авторському баченню. Пластичні лінії та драперії об'єднують архітектурні конструкції, монументальні постаті та сюжетні епізоди в єдину композицію, підкреслюючи

їх взаємозв'язок. Натомість буденні предмети поєднуються із символічними мотивами, що наповнює твір додатковими сенсами.

Технічне рішення

Використані плавні переходи кольору та м'яке світлотіньове моделювання для підсилення емоційного впливу. Контраст теплих і холодних відтінків формує відчуття напруги та підкреслює драматизм зображених подій. Особливу увагу приділено передачі простору, поєднанню різного ступеня деталізації та масштабуванню – це допомагає звернути увагу на головні образи і водночас зберегти цілісність усієї композиції.

СКЛАД ПРОЕКТУ

До складу проекту входить:

- дипломна записка (36 стр.)
- фрескіз (розміром 40 x 80 см.)
- триптих (три полотна загальним розміром 120 x 240 см.)
- проєктна частина (прив'язка до інтер'єру): 1 ст.)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Івчик Н. Містичні символи у живописі: розуміння, інтерпретація, приклади. [Електронний ресурс] 2024. Оновлено 03.06.2026.
URL: <https://nataliaivchyk.com/mistychni-symvoly-u-zhyvopysi-rozuminnya-interpretatsiya-pryklady/>
2. Лапушен К. Війна як тригер творення експериментального мистецтва. *Українська академія мистецтва*. 2025. Вип. 38. С. 110–118.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2025-38-12>
URL: <https://journals.naoma.kyiv.ua/index.php/uam/article/view/244>
3. Макогін, Г., Хамурда Г. Живопис як освітній інструмент розвитку дизайнерської креативності. *Fine Art and Culture Studies*. 2025. Вип. 4. С. 274–279.
DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-4-34>
URL: https://www.researchgate.net/publication/397564244_ZIVOPIS_AK_OSVITNIJ_INSTRUMENT_ROZVITKU_DIZAJNERSKOI_KREATIVNOSTI
4. Стоян С.П. Українське бароко в образотворчому мистецтві – національні символи в контексті європейської культури. *Українські культурологічні студії*. 2021. Том № 2. Вип. № 9. С 88-94.
DOI: [https://doi.org/10.17721/UCS.2021.2\(9\).15](https://doi.org/10.17721/UCS.2021.2(9).15)
URL: <https://ucs.knu.ua/uk/article/view/2283>
5. **Art-Katalog**. Каталог творів живопису [Електронний ресурс].
URL: <https://www.art-katalog.com/ru/allworks/painting/485/9>
6. García F., Gama-Khalil M. M. A ficção e o fantástico – entrevista com David Roas. *Literartes*. 2017. Vol. 1. No. 7. P. 13–26.
DOI: <https://doi.org/10.11606/issn.2316-9826.literartes.2017.141486>
URL: <https://revistas.usp.br/literartes/article/view/141486>
7. **МакКін Д.** Дейв МакКін / Wikipedia, вільна енциклопедія [Електронний ресурс].

URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Дейв_Маккін

8. Pawłowska A., Dmytrenko A., Ivashko O., Yevdokimowa T. Art as an Existential Means of Perception and Experience of the Tragedy of War. *Art Inquiry. Recherches sur les arts*. 2025. Vol. XXVII. P. 329-348.

DOI: <https://doi.org/10.26485/AI/2025/27/17>

URL: <https://czasopisma.ltn.lodz.pl/Art-Inquiry/article/view/3253>

АЛЬБОМ ІЛЮСТРАЦІ

Іл. 1. Андрій Шустов «Ручні монстри», 2019

Іл. 2. Андрій Шустов «Про птиць», 2019

Іл. 3. Андрій Шустов «КлинTraveler», 2019

Іл. 4. Андрій Шустов «Минашми», 2017

Іл. 5. Андрій Шустов «Ключ», 2017

Іл. 6. Дейв Маккін «Сокира», 2020

Іл. 7. Дейв Маккін «Примарний замок», 2010

Іл. 8. Дейв Маккін «Студент з Праги», 2008

9. Джордж Праттом «Червоний туман», 2017

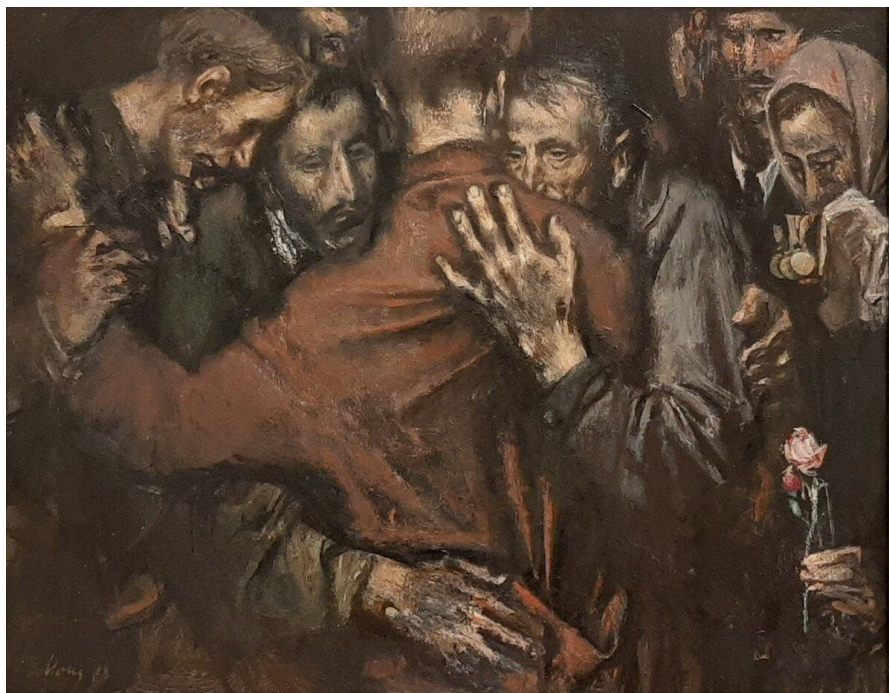
Іл. 10. Людвіг Фаренкrog «Доля», 1917

Іл. 11. Дейв Маккінг «The Magician" (1926), 2021

Іл. 12 Річард Кліфтон-Деєм «Володар павуків», 1970

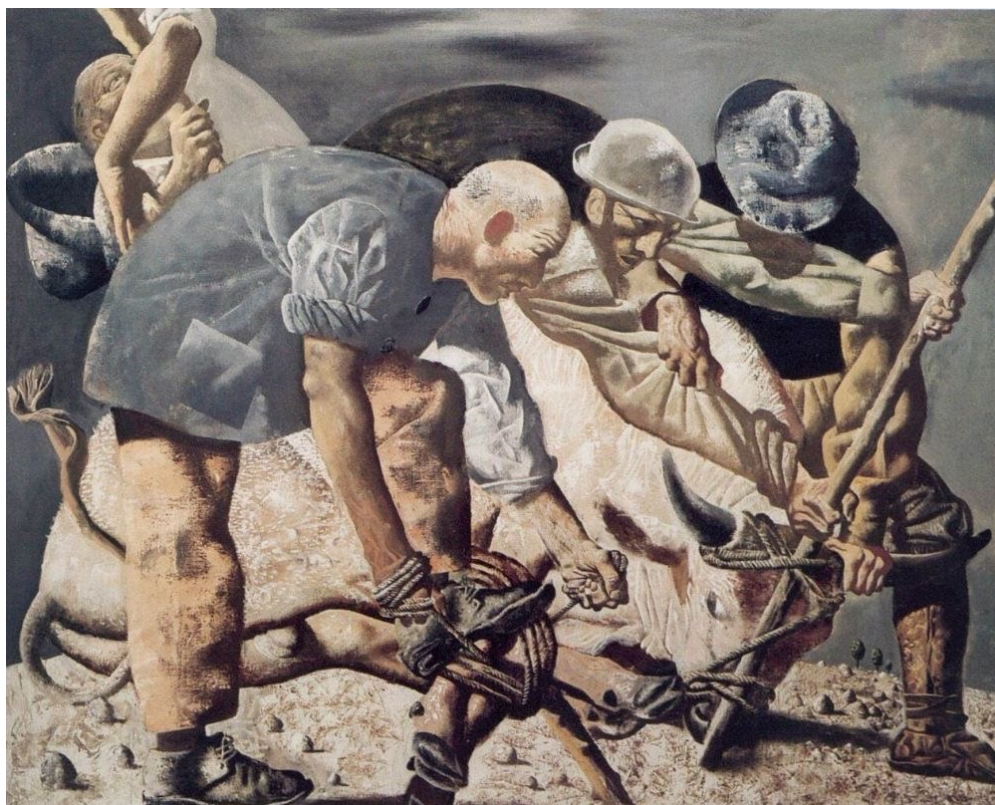
Іл. 13. Євсей Мойсеєнко «Ветерани», 1978

Іл. 14. Євсей Мойсеєнко «Спартак», 1987

Іл. 15. Хамід Савкуєв «Трапеза», 2003

Іл. 16. Хамід Савкуєв «Жертовний бик»

Іл. 17. Хамід Савкуєв «Збирачі каміння», 2006

Іл. 18. Андрій Бистров «Битва», 2014

Іл. 19. Дмитрій Коханович «Спадкоємці»

Іл. 20 Андрій Вистропов «Надія та страх», 1988

Іл.21 Гапонова Євгенія. Проект бакалавра
«Дороги, які не обирали». Форескіз 40 x 80 см, 2026

Іл.22. Гапонова Євгенія. Проект бакалавра
«Дороги, які не обирали». 2026

Іл. 23. Гапонова Євгенія. Проект бакалавра
«Дороги, які не обирали». Фрагмент. 2026

Іл. 24. Гапонова Євгенія. Проект бакалавра
«Дороги, які не обирали». Фрагмент. 2026

Іл. 25. Гапонова Євгенія. Проект бакалавра
«Дороги, які не обирали». Фрагмент. 2026

Іл. 30. Гапонова Євгенія. Проєкт бакалавра
«Дороги, які не обирали» в інтер'єрі. 2026